

TEXNIK XIZMAT KO`RSATISH TADBIRLARIDA UCHRAYDIGAN MUAMMOLAR VA ULARNING YECHIMLARI

Atamuradov U.Ya, O‘zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlari Kichik mutaxassislar tayyorlash markazi texnik tayyorgarlik sikl o‘qituvchisi, O‘R QK xizmatchisi, Samarqand shahri.

Annotatsiya: Ushbu maqolamda yuqorida ko‘rsatib o‘tilgan maqsadlarning har birida mutaxassis ofiser va serjantlar tarkibining ishtiroki nihoyatda beqiyos.

Texnik ta‘minoti tadbirlarini sifatli bajarishda zamonaviy park-garaj uskunalari yordamida texnik xizmat ko‘rsatish va tajribali avtoservis (HKTU) ustalarini yangi dasgohlarni qo‘llashi o‘rni va mohiyati to‘g‘risidagi ma‘lumotlar keltirilgan.

Kalit so‘zlar: rivojlanishi, sanoat, engil, transport, vosita.

Texnik ta‘minot tadbirlarining muammolari va ularning yechimlari.

Ta‘minotni tashkillashtirish maqsadi:

qurol-aslaha va texnikani doimiy jangovar shay holda ushlab turish va jangovar qo‘llashga doimiy shay holda ushlab turish;

o‘z vaqtida sarf va yo‘qotishlarning o‘rnini to‘ldirish;

qurol-aslaha va texnikaga o‘z vaqtida texnik xizmat ko‘rsatish, ta‘mirlash va evakusiya qilish;

ularni texnik jihatdan ekspluatasiya qilish, shikastlangan qurol-aslaha va texnikani tezkorlik bilan tiklash va uni safga qaytarishni talab etadi.

Yuqorida ko‘rsatib o‘tilgan maqsadlarning har birida mutaxassis ofiser va serjantlar tarkibining ishtiroki nihoyatda beqiyos.

Artileriyaviy ta‘minot umumiy ta‘minot tizimida moddiy ta‘minotni anglatadi, chunki har bir xizmatning o‘z yo‘nalishida moddiy vositalar mavjud va ular bilan ta‘minlash har bir xizmatning vazifasiga kiradi.

Lekin texnik ta‘minotni to‘g‘ri tashkillashtirish uchun oldin bu ta‘minotning umumiy moddiy-texnik ta‘minotda tutgan o‘rnini o‘rganuvchilarimizga anglata olishimiz kerak.

Masalan moddiy ta'minot nima deb so'ralsa, barcha desam yolg'on bo'ladi aksariyat ta'minotchilar (texnik va front orti ta'minoti nazarda tutilyapti) kiyim-kechak, yoqilg'i, oziq-ovqat deyishadi.

Demak bu ta'minotlar haqida kerakli ma'lumotni bera olmayapmiz yoki uncha e'tibor qaratmayapmiz deb o'ylayman. Moddiy ta'minot turlari haqida to'xtalib o'tirmayman.

Demak monitorga e'tiboringiz qarataman:

Moddiy ta'minot:

yuqori ta'minlovchilardan qabul qilib olish;

hisob-kitob va hisobot;

ta'minlashni rejalashtirish;

moddiy vositalarni taqsimlashni rejalashtirish;

jangovar ta'minot punktlarida saqlash;

moddiy vositalarni bo'linmalarga berish.

Moddiy ta'minot tushunchasidan keyin o'z-o'zidan texnik ta'minotga murojaat qilsak, biz ta'minlagan barcha moddiy vositalarning jangovar shayligini ushlab turish uchun, ularning hayotiy sikli uzaytirish uchun bajariladigan barcha tadbirlar majmuasi texnik ta'minot tadbirlaridir.

Texnik ta'minot tabirlari yoki ishlari:

qurol-aslahalar va o'q-dorilarni to'g'ri jangovar qo'llash va ishlatish;

shaxsiy tarkibga qurol-aslahalar va o'q-dorilarni to'g'ri ekspluatasiya qilishni, ta'mirlashni va b.q. o'rgatish;

texnik ta'minotni rejalashtirish va boshqarish;

ushlab turishni tashkillashtirish;

texnik xizmat ko'rsatishni tashkillashtirish;

ishlab chiqarish, konstruktiv va ekspluatasion kamchiliklar va nosozliklar haqida ma'lumot yig'ish;

ta'mirlashni rejalashtirish va tashkillashtirish;

evakusiyani rejalashtirish va tashkillashtirish.

Shu sanab o'tilgan barcha tadbirlar o'ta muhim ahamiyatga ega va ular majburiy bajarilishi lozim bo'lgan ishlar sanaladi. Agar buni o'rganuvchilarga yanada tushunarli qilib aytadigan bo'lsak, har bir RAQning hayotiy muddatini uzaytirish uchun bajariladigan barcha ishlarni tushunishlari mumkin va ko'z oldilariga keltirishlari mumkin.

Bu fikrlarni albatta amaliyotdagi misollar bilan boyitish lozim.

Shuning uchun o'qituvchi uchun qo'shinlarda xizmat amaliyoti kamida 10 yil, bo'lmasa 15 yil bo'lishi lozim deb o'ylayman. Shunda o'qituvchi berayotgan fikrlarning asl mohiyatini anglagan holda muammoga yondashadi.

Bu ishlarni sanab o'tishimdan maqsad, e'tiborlaringizni bir necha holatlarga qaratishdan iborat. Kimlarda-dir mavzudan uzoqlashish bo'lyapti deb o'ylashlari tabiiy. Lekin bu mavzudan uzoqlashish emas, balki bir necha muhim savollar qo'yish degan bo'lardim:

shu tadbirlarning mohiyatini o'rgatishga e'tibor qaratyapmiz-mi,

shu tabirlarni o'rgatishda sinchkovlik bilan chuqur yondashyapmiz-mi degan savollar ochiq qolmoqda deb o'ylayman.

Savol berishingiz mumkin, siz o'zingizchi...? Men faqat shu haqida gapiraman, lekin biz hamon adabiyotlarni, materiallarni qisqartirishda davom etmoqdamiz.

Bu haqida to'xtalganimning sababi, biz agar nimadir o'rgatmadik yoki bilimlar sayozlashgan yoki unut bo'lgan. O'rganuvchi hozirgi adabiyotlarimizdan kerakli ma'lumotni topa olmaydi. Mayli, gap bilim haqida ketsa. Qurol-aslaha va texnikaning ishlash faoliyati bilan, unga xizmat ko'rsatish va uni ta'mirlash haqida ketsa-chi. Bu bilimlarni mustahkamlay olmaslik Qurol-aslaha va texnikaning muddatidan oldin safdan chiqishiga olib kelishi mumkin.

Shaxsiy tarkib esa javobgar bo'lib qolishi mumkin. O'ylayman-ki bu muammoni barchamiz birdek tushunib turibmiz. Lekin shu haqidagi fikrlarimizni hayotga tadbir etishning uddasidan siqa olmayapmiz.

Yana bir muammo haqida to'xtalib o'tishni lozim deb topdim.

Masalan:

shaxsiy tarkibga qurol-aslahalar va o'q-dorilarni to'g'ri ekspluatasiya qilishni, ta'mirlashni va b.q o'rgatish. Biz ta'mirlash va texnik xizmat ko'rsatishni o'rgatishga kerakli e'tibor qaratyapmiz-mi? Maxsus tayyorgarlik bo'lyapti-mi? Bu tadbirlarni tashkillashtirish va ularning sifat nazorati nazardan chetta qolmoqda.

ishlab chiqarish, konstruktiv va ekspluatasion kamchiliklar va nosozliklar haqida ma'lumot yig'ish; Bunga biz qanchalik e'tibor qaratyapmiz?. Vaholanki bu ma'lumotlar har bir texnika va qurol haqida kerakli ma'lumotga ega bo'lish va texnik ta'minotni tashkillashtirda ulardan foydalanish, ya'ni texnikaga tashhis qo'yish oddiy qilib aytganda.

Biz hatto bu ma'lumotlarni yo'qotishlar va buzilishlarni administrativ surishtiruv o'tkazganda ham e'tiborga olmayapmiz. Demak javobgar shaxslar keltirilgan zararni to'liq qoplash bilan jazolanmoqdalar. Bu kamchiliklar turlarini mansabdor shaxslar tushunganlarida edi, ular surishtiruvda boshqacha taklif bergan bo'lur edilar. Yana bir masala.

Bu kamchiliklarning farqiga borishni shaxsiy tarkib bilishi lozim, chunki tinchli davrida ham, urush davrida ham texnik bo'linmalar shaxsiy tarkibi texnik holatni baholashni bilishlari lozim.

Chunki texnik bo'linmalarining texnik xizmat ko'rsatish va ta'mirlash bo'yicha ish hajmi ularning chiqqargan qarorlari ma'lumotlariga bog'liq bo'ladi.

Aniq ma'lumotlarga ega bo'lmaslik, boshqacha qilib aytganda texnik ta'minot ishlarini noto'g'ri tashkillashtirishga olib keladi. Bu esa katta vaqt yo'qotish va srf degani. Urush davrida esa buning javobgarligi juda og'ir baholanadi va natijasi og'ir bo'ladi.

Texnik ta'minot mutaxassislari tarkibi eng ko'p qatnashadigan ishlar haqida to'xtalmoqchiman.

TEXNIK XIZMAT KO'RSATISH

qurol-aslahalar, optik asboblari, otish va kuzatish asboblari, agregatlar, tizimlarning sozligini tekshirish, tozalash, to'g'rilash
akkumulyator batareyalarni zaryadlash ;

qurol-aslahalar va texnikanink to'liqligini, ZAA, o'tuvchanligini oshirish uchun qo'shimcha qurilamalar va boshqa tabeldagi jihozlar bilan ta'minlanganligini tekshirish;

shaxsiy tarkib, qurol-aslahalar va o'q-dorilarni tashish uchun mo'ljallangan avtomobillarning sozligini, tegishli agregat va jihozlarining joyidaligi va sozligini tekshirish.

Faqat bitta savolga javob berish qoldi: bu tadbirlarning barini qachon bajaramiz?

Nima uchun bunday savol qo'ydim? Rahbariy hujjatlarda ko'rsatilgan rejali-ogohlantiruvchi tizim tadbirlari o'tkazilishi shart. Chunki bu qurol va texnikamizning hayotiy siklini uzaytirish bilan bog'liq bo'lgan masala.

Oldin, tizimdagi mavsumiy, TO-1, TO-2 lardan tashqari texnik xizmat ko'rsatish(rejalashtirilganlaridan tashqari) 1 oyda 52 soatni tashkil qilgan: park kunlari 2 kun x8=16 soat, har kuni QA va texnikaga xizmat ko'rsatish va ertangi

kunga tayyorlash 17.00-18.00 - 5 kun x 4 hafta =20 soat, park-xo‘jalik kunlari 4 kun x 4 = 16 soat. Jami: 16+20+16=52 soat. Bugun esa shu ko‘rsatkich 16 soatdan oshmayapti.

Demak nosoz qurol-aslaha va texnikalar qachon tuzatilmoqda, jangovar tayyorgarlik soatlari va mustaqil tayrgarlik hisobiga amalga oshirilmoqda.

Chunki tuzatilmasa, ta‘mirlanmasa bo‘lmaydi.

Bu jihat haqida bir oz o‘ylab ko‘rishimiz va mulohaza yuritishimiz, kerakli takliflarni ishlab chiqimiz lozim. Hammamizning vazifamiz bitta: oxir-oqibat jangovar qurol va texnikani doimiy jangovar shay holda ushlab turish.

Biz shunga shaxsiy tarkibni haqiqatan o‘rgatishimiz lozim. Bu mening ko‘rganlarim, kuzatganlarim, haqiqatlarim va fikrlarim edi. Hulosa chiqarish o‘zingizdan.

Ta‘mirlash haqida to‘xtalmoqchi emasman, lekin Chechnya misolini keltirdim. Bu masalaning qanchalik jiddiylikni tassovvur etishimiz va o‘rganuvchilarni buning murakkab vazifaligiga ishontirishimiz, ularni uyg‘otishimiz lozim.

Xulosa qilganda xozirda mudofaa vazirligini ko‘chma ta‘mirlash ustaxonalariga xozirda zamonaviy texnik xizmat ko‘rsatish uskunalari olib kelinib harbiy xizmatchilar va fuqorolarning avtomobil texnikalariga malakali mutaxassislar yordamida avtoservis xizmati tashkillashtirilgan.

Foydalanilgan dabiyotlar:

1. Энциклопедия с дополненной реальностью военной автомобильной техники, издательства АСТ (V.V.LIKSO, B.B PROKAZOV). Rossiya-2014.

2. "O‘zbekiston Respublikasi avtomobil transporti harakatdagi tarkibining texnik xizmat va ta‘miri haqidagi Nizom" – Toshkent, korporatsiya "Uzavtotrans". – 1999 y.

Research Science and
Innovation House

